

(i) Printed Pages : 7

Roll No.

(ii) Questions : 9

Sub. Code :

0	0	2	1
---	---	---	---

Exam. Code :

0	0	0	1
---	---	---	---

**B.A./B.Sc. (General) 1st Semester
(2122)**

GEOGRAPHY (In all Mediums)

Paper—I, Physical Geography-I : Geomorphology

Time Allowed : Three Hours]

[Maximum Marks : 60

Note :— (1) Attempt **five** questions in all. Question No. 1 is compulsory. Select one question from each of the four units. Credit will be given for suitable maps/diagrams and examples. Students can use unmarked /transparent stencils of the world/country and colored pen/pencils.

(2) For USOL/Reappear/improvement candidate(s) who have not been assessed earlier for Internal Assessment, the question paper(s) in their case shall be of maximum marks allotted to the paper(s) concerned.

1. Attempt any **ten** in about 25 words each :

(i) Explain the term 'Geomorphology'.

(ii) Systematic Geography

(iii) Gondwana land

- (iv) Isostasy
- (v) Plate Tectonics
- (vi) Geosyncline
- (vii) Rock
- (viii) SIAL and SIMA
- (ix) Constructive Plate Boundaries
- (x) Crater
- (xi) Four Characteristics of Metamorphic rocks
- (xii) Define Plateau and Plain
- (xiii) Works of Glacier
- (xiv) Crest and Trough
- (xv) Delta 10×2=20

UNIT—I

- 2. Differentiate Geography and Physical Geography. Discuss the main divisions of physical geography in detail. 3+7=10
- 3. Discuss the physical state of interior of the earth with the help of diagram/s. 10

UNIT—II

- 4. Discuss the various types of landforms produced by forces of compression and tension. 10
- 5. What is Volcano and Volcanism ? Discuss causes, types and distribution of Volcanoes in the world. 10

UNIT—III

6. Define rock and formation of rock. Discuss igneous rock and its characteristics. 4+6=10
7. What are mountains ? Discuss various types of mountains with the help of diagrams. 10

UNIT—IV

8. What are geomorphic agents ? Explain the different types of land forms produced by a river with the help of diagrams. 10
9. Explain Ocean waves. Discuss different types of coastal land forms produced by ocean waves. 10

(हिन्दी माध्यम)

नोट :- (1) सभी में से पाँच प्रश्न करें। प्रश्न संख्या 1 अनिवार्य है। चार यूनिटों में से प्रत्येक में से एक प्रश्न का चयन करें। उपयुक्त मानचित्रों/आरेखों और उदाहरणों के लिए श्रेय दिया जाएगा। छात्र विश्व/देश के अचिह्नित/पारदर्शी स्टेंसिल और रंगीन पेन/पेंसिल का उपयोग कर सकते हैं।

(2) यूएसओएल/रिअपियर/इम्प्रूमेंट विद्यार्थियों के लिए जिनका आंतरिक मूल्यांकन के लिए पहले मूल्यांकन नहीं किया गया है, उनके मामले में प्रश्न पत्र संबंधित पेपर को आवंटित अधिकतम अंकों का होगा।

1. कोई दस प्रश्न लगभग 25 शब्दों में लिखिए :

- (i) 'भू-आकृति तत्व' शब्द की व्याख्या कीजिए।
- (ii) व्यवस्थित भूगोल

- (iii) गोंडवाना भूमि
- (iv) भूसंतोल
- (v) प्लेट विवर्तनिकी
- (vi) भू-अभिनति
- (vii) चट्टान
- (viii) सियाल और सिमा
- (ix) रचनात्मक प्लेट सीमाएं
- (x) ज्वालामुख
- (xi) कायांतरित चट्टानों के चार लक्षण
- (xii) पठार और मैदान को परिभाषित करें
- (xiii) ग्लेशियर के कार्य
- (xiv) शिखर और गर्त
- (xv) डेल्टा

10×2=20

यूनिट-I

2. भूगोल और भौतिकी भूगोल में अंतर करें। भौतिक भूगोल के मुख्य विच्छेदों की विस्तार से चर्चा कीजिए। 3+7=10
3. आरेखों की सहायता से पृथ्वी के आंतरिक भाग की भौतिक स्थिति की चर्चा कीजिए। 10

यूनिट-II

4. संपीड़न और तनाव के आवेग द्वारा निर्मित विभिन्न प्रकार की भू-आकृतियों की चर्चा कीजिए। 10
5. ज्वालामुखी और ज्वालामुखीयता क्या है ? विश्व में ज्वालामुखियों के करणों, प्रकारों और वितरण की चर्चा कीजिए। 10

यूनिट-III

6. चट्टान और चट्टान के निर्माण को परिभाषित करें आग्नेय चट्टान और इसकी विशेषताओं पर चर्चा करें। 4+6=10
7. पर्वत क्या हैं ? आरेखों की सहायता से विभिन्न प्रकार के पर्वतों की चर्चा कीजिए। 10

यूनिट-IV

8. भूरूपीय कारक क्या हैं ? नदी द्वारा उत्पन्न विभिन्न प्रकार की भू-आकृतियों को चित्र की सहायता से समझाइए। 10
9. महासागरीय तरंगों की व्याख्या कीजिए। समुद्र की लहरों द्वारा उत्पन्न विभिन्न प्रकार के तटीय भूमि रूपों की चर्चा कीजिए। 10

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

ਨੋਟ :— (1) ਸਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ, ਨਾਲ ਹੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 1 ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਢੁੱਕਵੇਂ ਨਕਸ਼ੇ/ਡਾਇਗਰਾਮ ਅਤੇ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਲਈ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵਿਸ਼ਵ/ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਣਨਿਸ਼ਾਨਬੱਧ/ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਸਟੈਂਸਿਲ ਅਤੇ ਰੰਗਦਾਰ ਪੈਨ/ਪੈਨਸਿਲਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

(2) ਯੂ.ਐਸ.ਓ.ਐਲ./ਮੁੜ-ਅਪੀਅਰ/ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ (ਪੱਤਰਾਂ) ਸੰਬੰਧਤ ਪੇਪਰਾਂ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਹੋਣਗੇ।

1. ਕੋਈ ਦਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਲਗਭਗ 25 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ :

- (i) 'ਜੀਓਮੋਰਫੋਲੋਜੀ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- (ii) ਵਿਵਸਥਿਤ ਭੂਗੋਲ

(iii) ਗੋਂਡਵਾਨਾ ਭੂਮੀ

(iv) Isostasy

(v) ਪਲੇਟ ਟੈਕਟੋਨਿਕਸ

(vi) ਜੀਓਸਿੰਕਲਾਈਨ

(vii) 'ਚੱਟਾਨ

(viii) SIAL ਅਤੇ SIMA

(ix) ਰਚਨਾਤਮਕ ਪਲੇਟ ਸੀਮਾਵਾਂ

(x) ਕ੍ਰੇਟਰ

(xi) ਮੇਟਾਮੋਰਫਿਕ ਚੱਟਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ

(xii) ਪਠਾਰ ਅਤੇ ਮੈਦਾਨ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।

(xiii) ਗਲੇਸ਼ੀਅਰ ਦੇ ਕੰਮ

(xiv) ਸਿਖਰ ਅਤੇ ਗਰਤ

(xv) ਡੈਲਟਾ।

10×2=20

ਯੂਨਿਟ-I

2. ਭੂਗੋਲ ਅਤੇ ਭੌਤਿਕ ਭੂਗੋਲ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਕਰੋ। ਭੌਤਿਕ ਭੂਗੋਲ ਦੇ ਮੁੱਖ ਭਾਗਾਂ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

3+7=10

3. ਚਿੱਤਰਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਧਰਤੀ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਭੌਤਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

10

ਯੂਨਿਟ-II

4. ਸੰਕੁਚਨ ਅਤੇ ਤਣਾਅ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਭੂਮੀ ਰੂਪਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 10
5. ਜੁਆਲਾਮੁਖੀ ਅਤੇ ਜੁਆਲਾਮੁਖੀਅਤਾ (Volcanism) ਕੀ ਹੈ ? ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਜਵਾਲਾਮੁਖੀ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ, ਕਿਸਮਾਂ ਅਤੇ ਵੰਡ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 10

ਯੂਨਿਟ-III

6. ਚੱਟਾਨ ਅਤੇ ਚੱਟਾਨ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਅਗਨੀ ਚੱਟਾਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। $4+6=10$
7. ਪਹਾੜ ਕੀ ਹਨ ? ਪਹਾੜਾਂ ਦੀਆਂ ਕਈ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਚਿੱਤਰਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 10

ਯੂਨਿਟ-IV

8. ਜੀਓਮੋਰਫਿਕ ਏਜੰਟ ਕੀ ਹਨ ? ਨਦੀ ਦੁਆਰਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਭੂਮੀ ਰੂਪਾਂ ਦੀ ਚਿੱਤਰਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 10
9. ਸਮੁੰਦਰੀ ਲਹਿਰਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। ਸਮੁੰਦਰੀ ਲਹਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਤੱਟਵਰਤੀ ਭੂਮੀ ਰੂਪਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 10